

Monika Paweńska

LEXIKON

der

juristischen Fachbegriffe

2. Auflage



Wydawnictwo C.H.Beck

Lexikon der juristischen Fachbegriffe

LEXIKON

der

juristischen Fachbegriffe

2. Auflage

dr Monika Pawęska



WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2014

Lexikon der juristischen Fachbegriffe
2. Auflage

Wydawca: Anna Wieczorek

Redakcja: Małgorzata Gardocka

Projekt okładki: Robert Rogiński



© **Wydawnictwo C.H.Beck 2014**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: DTP Service
Druk i oprawa: ELPIL, Siedlce



ISBN 978-83-255-6431-5

ISBN e-book 978-83-255-6432-2

Spis treści

Inhaltsverzeichnis

Wstęp / Einleitung	X
Wykaz skrótów / Abkürzungsverzeichnis	XIII
I. PRAWO CYWILNE / ZIVILRECHT	1
A. Część ogólna / Allgemeiner Teil	1
1. Osoba fizyczna / Natürliche Person	1
2. Osoba prawna / Juristische Person	4
3. Mienie / Vermögen	6
4. Przynależności / Zugehörigkeiten	8
5. Pożytki / Nutzungen	9
6. Czynność prawna / Rechtsgeschäft	10
7. Forma czynności prawnych / Form der Rechtsgeschäfte	12
8. Oświadczenie / Erklärung	15
9. Wady oświadczenia woli / Mängel der Willenserklärung	17
10. Przedstawicielstwo / Vertretung	19
11. Przedawnienie roszczeń / Verjährung der Ansprüche	23
B. Prawo rzeczowe / Sachenrecht	26
1. Użytkowanie / Nutzungsrecht	26
2. Służebność / Dienstbarkeit	28
3. Zastaw / Pfandrecht	29
C. Zobowiązania / Schuldrecht	31
1. Sprzedaż / Verkauf	31
2. Wady, rękojmia, naprawy / Mängel, Gewähr, Reparaturen	35
3. Gwarancja / Garantie	37
4. Oferta / Angebot	38
5. Zamiana / Tausch	41
6. Dostawa / Zustellung	42
7. Najem / Miete	44
8. Dzierżawa / Pacht	46
9. Użyczenie / Leihe	47
10. Pożyczka / Darlehen	48
11. Umowa agencyjna / Agenturvertrag	50
12. Umowa komisu / Kommissionsvertrag	51
13. Umowa o dzieło / Werkvertrag	52

14. Umowa poręczenia / Bürgschaftsvertrag	53
15. Umowa składu / Lagervertrag	55
16. Umowa przechowania / Verwahrungsvertrag	56
17. Umowa zlecenia / Auftragsvertrag	57
18. Umowa spedycji / Speditionsvertrag	58
19. Umowa darowizny / Schenkungsvertrag	60
20. Umowa rachunku bankowego / Kontovertrag	61
21. Umowa renty / Rentenvertrag	63
22. Umowa o dożywocie / Leibrentenvertrag	64
D. Prawo rodzinne/ Familienrecht	66
1. Małżeństwo / Die Ehe	66
2. Pokrewieństwo / Verwandtschaft	72
3. Opieka i kuratela / Vormund und Pflegschaft	77
II. NIERUCHOMOŚCI / IMMOBILIEN	81
A. Wokół własności / Über das Eigentum	81
1. Własność / Eigentum	81
2. Przeniesienie własności / Eigentumsübertragung	83
3. Posiadanie / Besitz	85
4. Wyłączenie / Enteignung	87
5. Zasiedzenie / Ersitzung	88
6. Dziedziczenie (testament) / Erbfolge (Testament)	89
B. Księgi wieczyste / Grundbücher	93
1. Hipoteka / Hypothek	93
2. Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych / Gewähr der öffentlichen Glaubwürdigkeit der Grundbücher	95
3. Dług hipoteczny / Pfandschuld	96
C. Inwestycje / Investitionen	97
1. Umowa o roboty budowlane / Bauvertrag	97
2. Pozwolenie na budowę / Bauerlaubnis	98
III. PRAWO HANDLOWE / HANDELSRECHT	101
A. Spółki / Gesellschaften	101
1. Przedsiębiorstwo / Unternehmen	101
2. Spółka / Gesellschaft	102
3. Wkład / Einlage	106
4. Udział / Anteil	108
5. Zgromadzenie / Versammlung	109
6. Uchwała / Beschluss	110
7. Odpowiedzialność / Haftung	110
8. Kapitał / Kapital	112
9. Reprezentacja / Vertretung	114
10. Zyski & straty / Gewinne & Verluste	115

11. Zmiany w spółce: połączenie, przekształcenie / Änderungen in der Gesellschaft: Anschluss, Umwandlung	116
12. Rozwiązanie spółki / Auflösung der Gesellschaft	119
B. Rynki kapitałowe / Kapitalmärkte	120
1. Rynek kapitałowy / Kapitalmarkt	120
2. Papiery wartościowe / Wertpapiere	122
3. Emisja papierów wartościowych / Ausgabe von Wertpapieren	124
4. Akcje / Aktien	126
5. Obligacje / Obligationen	127
6. Czeki / Schecks	129
7. Weksel / Wechsel	130
8. Giełda papierów wartościowych / Wertpapierbörse	133
9. Notowania / Notierungen	135
10. Fundusze inwestycyjne / Investmentfonds	137
11. Bank / Bank	138
C. Prawo upadłościowe i naprawcze / Insolvenz- und sanierungsrecht	140
1. Prawo upadłościowe / Insolvenzrecht	140
2. Postępowanie upadłościowe; uczestnicy / Insolvenzverfahren; Beteiligte	141
3. Ogłoszenie upadłości / Insolvenzerklärung	142
4. Masa upadłościowa / Insolvenzmasse	145
5. Czynności likwidacyjne / Liquidationshandlungen	146
6. Postępowanie zabezpieczające / Sicherungsverfahren	148
7. Postępowanie egzekucyjne / Zwangsvollstreckung	149
8. Postępowanie układowe / Vergleichsverfahren	150
IV. PRAWO PRACY / ARBEITSRECHT	153
1. Pracodawca i pracownik / Arbeitgeber und Arbeitnehmer	153
2. Zakres obowiązków i odpowiedzialności / Umfang der Pflichten und der Haftung	154
3. Zakaz konkurencji / Konkurrenzverbot	156
4. Podstawowe zasady polskiego prawa pracy / Grundlegende Prinzipien des polnischen Arbeitsrechts	158
5. Zakład pracy / Arbeitsbetrieb	162
6. Bezpieczeństwo i higiena pracy / Arbeitsschutz und Arbeitshygiene	163
7. Profilaktyczna ochrona zdrowia / Prophylaktischer Gesundheitsschutz	166
8. Wypadki przy pracy i choroba zawodowa / Betriebsunfälle und Berufskrankheit	167
9. Warunki pracy i regulamin pracy / Arbeitsbedingungen und Arbeitsordnung .	172
10. Wynagrodzenie / Arbeitsvergütung	175
11. Inne świadczenia / Andere Leistungen	177
12. Organizacja pracy / Organisation der Arbeit	180
13. Urlopy / Urlaube	184
14. Strajki i układy zbiorowe / Streiks und Tarifverträge	187
15. Umowa o pracę / Arbeitsvertrag	191

16. Rozwiązanie umowy o pracę / Auflösung des Arbeitsvertrages	193
17. Stosunek pracy na innej podstawie / Arbeitsverhältnis auf anderer Grundlage	196
18. Odpowiedzialność materialna pracownika / Materielle Haftung des Arbeitnehmers	198
19. Bezrobocie / Arbeitslosigkeit	201
20. Polityka zatrudnienia / Beschäftigungspolitik	202
21. Struktura zatrudnienia i status zawodowy / Beschäftigungsstruktur und Berufsstatus	203
22. Uznawanie kwalifikacji zawodowych uzyskanych w UE / Anerkennung der in der EU erworbenen beruflichen Fähigkeiten	206
23. Zawody regulowane w polsce / Reglementierte Berufe in Polen	211
V. PRAWO BANKOWE / BANKRECHT	217
1. Banki, instytucje kredytowe i instytucje finansowe / Banken, Kredit- und Finanzinstitute	217
2. Czynności bankowe / Bankgeschäfte	222
3. Rachunek bankowy / Bankkonto	225
4. Kredyty, pożyczki pieniężne, rozliczenia / Kredite, Gelddarlehen, Geldverrechnungsverkehr	229
5. Gwarancje bankowe, poręczenia i akredytywy / Bankgarantien, Bürgschaften und Akkreditive	234
6. Emisja bankowych papierów wartościowych / Emission von bankeigenen Wertpapieren	238
7. Tajemnica bankowa / Bankgeheimnis	241
8. Zrzeszenie i łączenie banków / Vereinigung und Zusammenschluss von Banken	249
9. Nadzór bankowy / Bankenaufsicht	253
10. Postępowanie naprawcze, likwidacja i upadłość banku / Sanierungsverfahren, Abwicklung und Insolvenz einer Bank	256
VI. PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH / RECHT DER ÖFFENTLICHEN AUFTRAGSVERGABEN	263
1. Zamówienia publiczne / Öffentliche Auftragsvergaben	263
2. Zamawiający / Auftraggeber	268
3. Wykonawcy / Auftragnehmer	270
4. Komisja przetargowa / Ausschreibungskommission	274
5. Postępowanie o udzielenie zamówienia / Leistungsvergabeverfahren	276
6. Specyfikacja zamówienia / Auftragspezifikation	280
7. Tryby udzielania zamówień / Arten der Auftragsvergabe	283
7A. Przetarg nieograniczony / Offenes Vergabeverfahren	283
7B. Przetarg ograniczony / Nichtoffenes Vergabeverfahren	286
7C. Negocjacje z ogłoszeniem / Verhandlungen mit vorheriger Bekanntmachung	288
7D. Negocjacje bez ogłoszenia / Verhandlungen ohne vorherige Bekanntmachung	291
7E. Zamówienie z wolnej ręki / Freihändige Vergabe	294

7F. Zapytanie o cenę / Preisnachfrage	298
7G. Aukcja elektroniczna / Elektronische Versteigerung	299
8. Wadium / Vadium	302
9. Oferta / Angebot	305
10. Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia / Nichtigkeitserklärung des Vergabeverfahrens	309
11. Konkurs / Wettbewerb	311
12. Udzielenie koncesji na roboty budowlane / Erteilung der Konzession für Bauarbeiten	314
13. Postępowania na zasadach szczególnych / Verfahren nach besonderen Grundsätzen	316
14. Prezes urzędu zamówień publicznych / Präsident des Amtes für öffentliches Vergabewesen	318
15. Rada zamówień publicznych / Vergaberat	321
16. Arbitrzy / Schiedsrichter	323
17. Obserwator / Beobachter	326
18. Środki ochrony prawnej / Mittel des Rechtsschutzes	327
18A. Protest / Protest	327
18B. Odwołanie / Berufung	330
18C. Skarga do sądu / Gerichtsbeschwerde	333
GLOSARIUSZ PL/DE / GLOSSAR PL/DE	337
Bibliografia / Literaturverzeichnis	387

Wstęp

Einleitung

Oddawana do rąk Czytelnika pozycja wydawnicza nie należy do grupy typowych słowników, mimo iż zawiera terminy i bogate słownictwo fachowe pochodzące z różnych źródeł.

Jego zaletę stanowi opatrzenie poszczególnych zagadnień prawnych wyborem polskich ustaw w przekładzie na język niemiecki, co ułatwia formułowanie w języku niemieckim wypowiedzi, pism prawniczych, korespondencji i tekstów na dany temat bez konieczności poszukiwania poszczególnych terminów w słowniku.

Publikacja wzorowana jest na wydanym przez C.H.Beck już w kilku edycjach angielskim leksykonie. Jednak zakres przedmiotowy wersji niemieckiej dostosowano do aktualnych potrzeb rynku, tzn. uzupełniono o dodatkowe rozdziały najczęściej stosowanych dziedzin prawa w handlowych i gospodarczych kontaktach polsko-niemieckich. Książka zawiera zatem słownictwo i przykładowy wybór przepisów w następujących zakresach: prawo cywilne, w tym część ogólną, prawo rzeczowe i zobowiązania, regulacje prawne związane z tematyką nieruchomości, jak również prawo handlowe z uwzględnieniem prawa upadłościowego i odrębnym potraktowaniem rynków kapitałowych oraz prawo pracy, prawo bankowe i prawo zamówień publicznych.

Moim celem nie było wyczerpanie tematu, lecz dostarczenie Czytelnikowi narzędzi w komunikacji z niemieckim partnerem, wyposażenie Czytelnika w niezbędne słownictwo i przekazanie mu podstawowej wiedzy na temat rodzimych regulacji prawnych w tłumaczeniu na język niemiecki. Zawarte w publikacji wyciągi z ustaw nie stanowią jednak źródła obowiązującego prawa, lecz zostały wprowadzone w celach dydaktycznych jako przykład tłumaczeń terminologii prawniczej.

W przypadku trudności związanych z przekładem, wynikających z różnic w systemach prawnych (nieznacznych, jednak istniejących między polskim i niemieckim prawem), stosowano zasadę poszukiwania instytucji najbliższej pod względem pokrewieństwa przedmiotowego, nie zaś znaczeniowego. W razie braku takiego terminu Czytelnik znajdzie w leksykonie opisowe wyjaśnienie.

Odbiorcom poszukującym całościowych regulacji danych dziedzin prawa tzn. przekładu całych aktów prawnych, proponuję sięgnąć do wydanych staraniem C.H.Beck pozycji zawartych w Bibliografii.

Publikację polecam zarówno studentom prawa, ekonomii, germanistyki, jak i nauczycielom języka niemieckiego, pracownikom kancelarii prawnych, tłumaczom przysięgłym, przedsiębiorcom, dyplomatom i wszystkim tym osobom, które na co dzień mają do czynienia z przekładem terminów prawniczych i handlowych.

Dziękuję również mojemu mężowi za wsparcie w przygotowaniu niniejszego Leksykonu.

Życzę Czytelnikowi udanego dyskursu na płaszczyźnie prawnej, przyjaznego i rzeczowego dialogu oraz przyjemnego korzystania z niniejszej pozycji.

Autorka

Das dem Leser vorliegende Werk gehört nicht zu den üblichen Wörterbüchern, obwohl es einen breiten und fachlichen Wortschatz beinhaltet, der aus verschiedenen Quellen stammt.

Den Vorteil dieses Werkes stellt die genaue Beleuchtung der jeweiligen juristischen Themen mit der Auswahl der polnischen Gesetze in der deutschen Sprache dar, was die Ausdrucksweise, die Formulierung von rechtlichen Schreiben, Korrespondenz sowie Texten zum gegebenen Thema in der deutschen Sprache erleichtert, ohne ein bestimmtes Stichwort im Wörterbuch suchen zu brauchen.

Die vorliegende Publikation orientiert sich an dem vom C.H.Beck Verlag bereits mehrfach aufgelegten englischen Lexikon. Der sachliche Bereich der deutschen Version wurde an die aktuellen Marktgegebenheiten angepasst, d. h. die Vervollständigung um zusätzliche Kapitel meist im Bereich der Handels-, und Geschäftskontakte der deutsch-polnischen Rechtsbereiche. Das Buch beinhaltet des Weiteren den Wortschatz und beispielhafte ausgewählte Rechtsvorschriften in folgenden Gebieten: das Bürgerliche Recht, darin enthalten der allgemeine Teil, das Sachenrecht und Schuldrecht, die rechtlichen Regelungen die mit der Thematik Immobilien zusammenhängen, sowie das Handelsrecht mit der Berücksichtigung des Insolvenzrechts und gesondert betrachtet der Kapitalmarkt sowie das Arbeitsrecht, Bankrecht und das Recht der öffentlichen Auftragsvergaben.

Es wurde nicht darauf abgezielt, das Thema erschöpfend zu behandeln, sondern dem Leser die Werkzeuge zur Kommunikation mit deutschen Partnern zu geben, Grundlagenwissen zum Thema Regelung des polnischen Rechts in der deutschen Sprache zu übermitteln und ihn mit unerlässlichem Wortschatz auszustatten. In der Publikation verfasste Gesetzesauszüge sind jedoch keine Quellen des geltenden Rechts, sondern sie wurden zu didaktischen Zwecken als Beispiel der Übersetzung der Rechtsterminologie eingeführt.

Im Falle von Übersetzungsschwierigkeiten, die aus den Unterschieden in den Rechtssystemen resultieren (die Unterschiede zwischen dem polnischen und deutschen Recht sind zwar unbedeutend, aber vorhanden), wurde der Grundsatz angewandt, nach dem die Institution gesucht wurde, die unter Berücksichtigung der sachlichen, und nicht semantischen, Verwandtheit, entsprechend ist. Im Falle des Fehlens eines solchen Terminus findet der Leser im Lexikon eine aufklärende Beschreibung.

Den Lesern, die nach vollständigen Regelungen zum gegebenen Rechtsgebiet d. h. nach der Übersetzung ganzer Gesetzestexte suchen, empfehle ich die sorgsam herausgegebenen C.H.Beck Editionen, die im Literaturverzeichnis genannt sind.

Die Publikation ist sowohl den Studenten der Rechtswissenschaften, Wirtschaftswissenschaften, Germanistik als auch den Lehrern der deutschen Sprache, Mitarbeitern von Rechtsanwaltskanzleien, vereidigten Übersetzern, Unternehmern, Diplomaten und sämtlichen Personen, die tagtäglich mit den juristischen und wirtschaftlichen Termini zu tun haben, zu empfehlen.

Ich möchte meinem Ehemann für die Unterstützung bei der Vorbereitung des vorliegenden Lexikons danken.

Ich wünsche den Lesern einen erfolgreichen Diskurs auf der Rechtsebene, einen angenehmen und sachlichen Dialog sowie eine erfolgreiche Nutzung des vorliegenden Werkes.

Autorin

Wykaz skrótów

Abkürzungsverzeichnis

AG	Aktiengesellschaft
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
Dz.U.	Dziennik Ustaw (<i>Gesetzblatt der Republik Polen</i>)
EKPC	Europejska Konwencja Praw Człowieka
EMRK	Europäische Menschenrechtskonvention
f	rodzaj żeński
FlnwU	Ustawa o funduszach inwestycyjnych z dnia 28.8.1997 r. (Dz.U. 2002 r. Nr 49, poz. 448 t. jedn.)
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
i.S.v.	im Sinne von
jmd.	jemand
jmdm.	jemandem (<i>Dat.</i>)
jmdn.	jemanden (<i>Akk.</i>)
jmds.	jemandes
KC	Kodeks cywilny z dnia 23.4.1964 r. (Dz.U. 1964 Nr 16, poz. 93)
KG	Kommanditgesellschaft
KGaA	Kommanditgesellschaft auf Aktien
KonstRP	Konstytucja RP z dnia 2.4.1997 r. (Dz.U. 1997 r. Nr 78, poz. 483)
KP	Kodeks pracy z dnia 26.6.1974 r. (Dz.U. 1974 r. Nr 24, poz. 141)
KPC	Kodeks postępowania cywilnego z dnia 17.11.1964 r. (Dz.U. 1964 r. Nr 43, poz. 296)
KRO	Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25.2.1964 r. (Dz.U. 1964 r. Nr 9, poz. 59)
KSH	Kodeks spółek handlowych z dnia 15.9.2000 r. (Dz.U. 2000 r. Nr 94, poz. 1037)
KWU	Ustawa o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6.7.1982 r. (Dz.U. 1982 r. Nr 19, poz. 147)
m	rodzaj męski
n	rodzaj nijaki
NBPU	Ustawa z dnia 29.8.1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. 1997 r. Nr 140, poz. 938, z późn. zm.)
ObligU	Ustawa o obligacjach z dnia 29.6.1995 r. (Dz.U. 1995 r. Nr 83 poz. 420)

OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju / Organisation für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung
OHG	offene Handelsgesellschaft
pl	liczba mnoga
PrBank	Ustawa Prawo bankowe z dnia 1.4.2004 r. (Dz.U. 2004 r. Nr 91, poz. 870)
PrBudU	Ustawa Prawo budowlane z dnia 7.7.1994 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126 t. jedn.)
PrCzek	Ustawa Prawo czekowe z dnia 28.4.1936 r. (Dz.U. 1936 r. Nr 37, poz. 283)
Protokół Dodatkowy	Protokół Nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzony w Paryżu dnia 20.3.1952 r.
PrSpóldz	Ustawa Prawo Spółdzielcze z dnia 16.9.1982 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 188, poz. 1848 t. jedn.)
PrPapW	Ustawa Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi z 21.8.1997 r. (Dz.U. 1997 r. Nr 118, poz. 754 t. jedn.)
PrUpadł.	Ustawa Prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 28.2.2003 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 60, poz. 535)
PrWeksl	Ustawa Prawo wekslowe z dnia 28.4.1936 r. (Dz.U. 1936 r. Nr 37 poz. 282)
PVÜ	Pariser Verbandsübereinkunft zum Schutz des gewerblichen Eigentums
sł.g.	słownik giełdowy [za:] <i>E. Myrczek</i> , Lexicon of Law Terms, Warszawa 2006 r.
Zusatzprotokoll	Protokoll Nr. 1 zur am 20. März 1952 in Paris unterzeichneten Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten

I. Prawo cywilne

Zivilrecht

PRAWO CYWILNE

reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi (art. 1 KC).

ZIVILRECHT

regelt die Zivilrechtsverhältnisse zwischen natürlichen und juristischen Personen.

A. CZĘŚĆ OGÓLNA

ALLGEMEINER TEIL

1. OSOBA FIZYCZNA

NATÜRLICHE PERSON

Eine der Vormundschaft ähnliche Form der Fürsorge, die aber anders als Vormundschaft sachlich begrenzt ist und sich nicht auf alle Angelegenheiten der fürsorgebedürftigen Person erstreckt. Ein Pfleger kann nicht nur für eine fürsorgebedürftige Person, sondern auch für ein Vermögen oder eine Sache bestellt werden.

kuratela (599-605 KPC) f Pflegschaft (§§ 1909 ff BGB)

być pod kuratelą unter der Pflegschaft stehen

kuratela dla dziecka poczętego (art. 599 KPC) die Pflegschaft für eine Leibesfrucht

kuratela dla nieznanych uczestników die Pflegschaft für unbekannte Beteiligte

kuratela dla osoby nieobecnej (art. 601, 928 KPC, art. 184 KRO)

f Abwesenheitspflegschaft

osoba znajdująca się pod kuratelą m Pflegling, eine unter Pflegschaft stehende Person

uchylić kuratelę die Pflegschaft entziehen

ustanowić kuratora w osobie X den Pfleger in der Person des X bestellen

ustanowić nad kimś kuratelę eine Pflegschaft bestellen, anordnen

kurator (art. 42 KC) m Pfleger

kurator procesowy m Prozesspfleger

kurator sądowy (art. 599 KPC) m Gerichtspfleger

kurator z wyboru der Pfleger nach der Wahl

Die Fürsorge für die Person oder das Vermögen eines Minderjährigen, der nicht im Stande ist, selbst für sich zu sorgen.

opieka (art. 590-598 KPC) *f* Vormundschaft (§ 1915 BGB)

być czymś opiekunem *m* Pfleger von jmdm. sein

opiekun *m* Pfleger, *m* Vormund

wymagać opieki der Pflege bedürfen, pflegebedürftig sein

osoba *f* Person

osoba fizyczna natürliche Person

osoba owdowiała *f* Witwe

osoba rozwiedziona geschiedene Person

osoba stanu wolnego ledige Person

osoba w separacji getrennte Person

osoba zamężna verheiratete Person

osobowość prawna *f* Rechtspersönlichkeit

pełnoletni volljährig

być małoletnim minderjährig sein

być pełnoletnim volljährig sein

małoletni, niepełnoletni minderjährig, nicht volljährig

niepełnoletniość *f* Nichtvolljährigkeit, *f* Minderjährigkeit

nie być pełnoletnim nicht volljährig sein

pełnoletność *f* Volljährigkeit

pełnoletni domownik volljähriger Mitbewohner

stać się pełnoletnim volljährig werden

pobyt *m* Aufenthalt

długość pobytu *f* Zeitdauer des Aufenthaltes

miejsce pobytu *m* Ort des Aufenthaltes

podmiot prawa *f* Rechtsperson

podmiotowość prawna *f* Rechtssubjektivität

prawa publiczne *pl* öffentliche Rechte

korzystać z praw publicznych sich die öffentlichen Rechte zu Nutze machen

ubezwłasnowolnienie (art. 13 KC) *f* Entmündigung (§ 6 BGB *gültig bis 31.12.1991*)

ubezwłasnowolniony entmündigte Person

umysłowo chory geisteskrank

niezrównoważony umysłowo geistig instabil, labil

postępowanie o ubezwłasnowolnienie *m* Entmündigungsverfahren

wniosek o ubezwłasnowolnienie *m* Antrag zur Entmündigung

władza rodzicielska elterliche Sorge

sprawować władzę rodzicielską elterliche Sorge ausüben

Der polnische Gesetzgeber übernahm den römisch-rechtlichen Begriff der elterlichen „Gewalt“, die auch nach dem BGB zunächst den Eltern zustand. Der Begriff der elterlichen „Gewalt“ ist nach dem 1.1.1980 durch den der elterlichen „Sorge“ ersetzt worden.

zamieszkanie *f* Wohnung

miejsce zamieszkania *m* Wohnort

przeniesienie miejsca zamieszkania *f* Verlegung des Wohnortes

zamieszkały wohnhaft

zdolność do czynności prawnych *f* Geschäftsfähigkeit

brak zdolności do czynności prawnych *f* Geschäftsunfähigkeit

DEFINICJE

DEFINITIONEN

- Każdy człowiek od chwili urodzenia ma **zdolność prawną** (*art. 8 § 1 KC*), czyli jest podmiotem praw i obowiązków.

Jeder Mensch ist vom Zeitpunkt seiner Geburt an **rechtsfähig**, und somit Träger von Rechten und Pflichten.

- Nie mają **zdolności do czynności prawnych** osoby, które nie ukończyły lat trzynastu oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie (*art. 12 KC*).

Geschäftsunfähig sind Personen, die das dreizehnte Lebensjahr nicht vollendet haben, sowie in vollem Umfang entmündigte Personen.

- Termin „**osoba fizyczna**” oznacza każdego człowieka, który może być podmiotem stosunków cywilnoprawnych.

Der Begriff „**natürliche Person**” bezeichnet jeden Menschen, der Träger von Rechten und Pflichten sein kann.

- Termin „**zdolność prawną**” oznacza zdolność do występowania w charakterze podmiotu (strony) w stosunkach cywilnoprawnych, tj. możliwość posiadania praw i obowiązków.

Der Begriff „**Rechtsfähigkeit**” bezeichnet die Fähigkeit als Rechtsperson (Rechtspartei) in zivilrechtliche Beziehungen einzutreten, d. h. Träger von Rechten und Pflichten zu sein.

- **Zdolność prawną** każdego człowieka zaczyna się w chwili urodzenia, a kończy w chwili śmierci.

Die Rechtsfähigkeit jedes Menschen beginnt mit der Vollendung der Geburt und endet mit dem Zeitpunkt des Todes.

- **Ograniczoną zdolność do czynności prawnych** mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo (*art. 15 KC*).

Beschränkt geschäftsfähig sind Minderjährige, die das dreizehnte Lebensjahr vollendet haben, sowie teilweise Entmündigte.

- **Pełną zdolność do czynności prawnych** nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletniości (*art. 11 KC*).

Die volle Geschäftsfähigkeit tritt im Zeitpunkt der Erreichung der Volljährigkeit ein.

- **Pełnoletnim** jest, kto ukończył lat osiemnaście (*art. 10 § 1 KC*).

Volljährig ist, wer das achtzehnte Lebensjahr vollendet hat.

- **Pełnoletniość** osiąga się w chwili ukończenia osiemnastego roku życia.

Die Volljährigkeit erreicht man zum Zeitpunkt der Vollendung des achtzehnten Lebensjahres.

■ Dla osoby **ubezwłasnowolnionej częściowo** ustanawia się kuratelę (*art. 16 § 2 KC*).

Für den **teilweise Entmündigten** ist eine Pflegschaft anzuordnen.

■ **Kuratela** (opieka prawna) oznacza pieczę nad potrzebującą opieki osobą (np. niepełnoletnim lub umysłowo chorym) i jej majątkiem, w przypadku gdy ta osoba nie jest w stanie samodzielnie prowadzić własnych spraw.

Die Pflegschaft (Vormundschaft) heißt die Fürsorge für eine fürsorgebedürftige Person (z. B. Minderjährige oder Geistesranke) und auch für ihr Vermögen, wenn die fürsorgebedürftige Person nicht im Stande ist, eigene Geschäfte selbstständig zu führen.

■ Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli w skutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem (*art. 13 § 1 KC*).

Eine Person, die das dreizehnte Lebensjahr vollendet hat, kann in vollem Umfang entmündigt werden, wenn sie infolge von Geisteskrankheit, Geistesschwäche oder einer anderen Art von psychischer Störung, insbesondere von Trunksucht oder Rauschgiftsucht, nicht in der Lage ist, ihre Handlungsweise selbst zu bestimmen.

■ Miejszem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu (*art. 25 KC*).

Wohnsitz einer natürlichen Person ist der Ort, an dem sie mit der Absicht ständigen Aufenthalts verweilt.

■ **Domicyl** oznacza miejsce stałego zamieszkania osoby, do którego zamierza ona wrócić, pomimo tymczasowej nieobecności. W prawie oznacza to, że można mieć różne miejsca zamieszkania, ale tylko jeden domicyl.

Das Domizil bezeichnet den ständigen Wohnsitz der Person, zu dem sie, trotz zwischenzeitlicher Abwesenheit, zurückzukehren beabsichtigt. Im rechtlichen Sinne bedeutet das, dass man mehrere Wohnsitze haben kann, aber nur ein Domizil.

2. OSOBA PRAWNA

JURISTISCHE PERSON

fundacja *f* Stiftung

akt założenia fundacji *m* Stiftungsgründungsakt

fundacja użyteczności publicznej gemeinnützige Stiftung

fundacja publicznoprawna öffentlich-rechtliche Stiftung

fundacja prywatnoprawna privatrechtliche Stiftung

statut fundacji *f* Stiftungssatzung

stowarzyszenie *f* Körperschaft

założyć fundację eine Stiftung gründen, errichten

fundusz *m* Fonds

fundusz inwestycyjny *m* Investmentfonds

przekazać na fundusz in einen Fonds übertragen

towarzystwo funduszy inwestycyjnych der Verband der Investmentfonds

organizacja *f* Organisation

jednostka organizacyjna *f* Organisationseinheit

organizacja pozarządowa nichtstaatliche Organisation, *f* Nichtregierungsorganisation (NGO)

organizacja rządowa *f* Regierungsorganisation

osoba prawna juristische Person

osoba prawna prawa prywatnego juristische Person des Privatrechts

osoba prawna prawa publicznego juristische Person des öffentlichen Rechts

państwowa osoba prawna staatliche juristische Person

ustanowić osobę prawną eine juristische Person einsetzen, ernennen

Skarb Państwa *m* Fiskus

spółdzielnia *f* Genossenschaft

bank spółdzielczy *f* Genossenschaftsbank

rejestr spółdzielni *n* Genossenschaftsregister

spółdzielnia budowlana *f* Baugenossenschaft

spółdzielnia kredytowa *f* Kreditgenossenschaft

spółdzielnia lokatorska *f* Mietergenossenschaft

spółdzielnia produkcyjna *f* Produktionsgenossenschaft

spółdzielnia rolnicza landwirtschaftliche Genossenschaft

spółdzielnia spożywców *f* Verbrauchergenossenschaft

spółdzielnia zbytu *f* Absatzgenossenschaft

udział spółdzielczy *m* Genossenschaftsanteil

założyć spółdzielnię eine Genossenschaft gründen

związek spółdzielni *m* Genossenschaftsverband

zakład publiczny *f* öffentliche Anstalt

DEFINICJE

DEFINITIONEN

- **Osoba prawna** posiada niezależną osobowość prawną, tj. zdolność do wyrażania woli i skutecznego zaciągania zobowiązań we własnym imieniu, jak również posiada zdolność procesową.

Eine juristische Person besitzt eine unabhängige Rechtsfähigkeit d. h. sie ist fähig, den eigenen Willen zu äußern und Rechtsgeschäfte im eigenen Namen wirksam abzuschließen, sie besitzt auch die Prozessfähigkeit.

- **Osobami prawnymi** są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególnie przyznają osobowość prawną (*art. 33 KC*).

Juristische Personen sind der Fiskus und die Organisationseinheiten, deren besondere Rechtsvorschriften Rechtspersönlichkeit zuerkennen.
